

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mezinárodní dožadání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře

Nástroje mezinárodní spolupráce při správě daní dnes představují běžnou součást zjišťování skutkového stavu ve správě daní. Zvláštní význam mají tyto nástroje zejména v oblasti daně z přidané hodnoty, kde se přeshraniční řetězce obchodů, pohyb zboží či finančních toků a zapojení zahraničních subjektů staly standardním rysem sporů o nárok na odpočet daně nebo osvobození při dodání zboží do jiného členského státu.

Na využívání těchto nástrojů reaguje i právní úprava lhůty pro stanovení daně. Podle § 148 odst. 4 písm. f) daňového řádu lhůta pro stanovení daně neběží po dobu ode dne odeslání žádosti o mezinárodní spolupráci při správě daní až do dne obdržení odpovědi na tuto žádost, popřípadě do dne odeslání oznámení o ukončení mezinárodní spolupráce v dané věci. Smyslem tohoto pravidla je zřejmá úvaha, že správce daně nemá nést negativní důsledky časové náročnosti opatřování informací, které se nacházejí mimo jeho územní jurisdikci. Současně však nelze přehlédnout, že právě zde vzniká významný prostor pro napětí mezi zájmem státu na správném zjištění daňové povinnosti a zájmem daňového subjektu na právní jistotě, kterou má prekluzivní lhůta chránit.

Právě proto se v judikatuře postupně ustálil požadavek, že mezinárodní dožadání nemůže mít účinky na běh lhůty pro stanovení daně automaticky a jen na základě své formální existence. Nejvyšší správní soud opakovaně zdůraznil, že i v případě tohoto institutu je nutné vycházet z materiálního hlediska a je nezbytné zkoumat, zda mezi obsahem dožadání a předmětem konkrétního nalézacího řízení existuje skutečná věcná i časová souvislost. Jinými slovy, rozhodující není jen samotné odeslání žádosti, nýbrž i její objektivní potřebnost, relevance pro projednávanou věc a způsobilost přispět ke zjištění skutkových okolností významných pro správné stanovení daně.[\[1\]](#)

Judikaturu ke vztahu mezinárodního dožadání a lhůty pro stanovení daně nedávno doplnil rozsudek ve věci SWS[\[2\]](#). Soud v něm posuzoval sérii mezinárodních dožadání učiněných v rámci prověřování rozsáhlého řetězce obchodů s elektronikou a výslovně se zaměřil na to, zda sedmé z těchto dožadání ještě vůbec vykazovalo potřebnou vazbu ke kontrolovaným zdaňovacím obdobím.

Cílem tohoto článku je shrnout klíčová rozhodnutí vztahující se k mezinárodním dožadáním a vlivu jejich odeslání na lhůtu pro stanovení daně a ukázat, jaké obecné závěry z této judikatury vyplývají pro výklad § 148 odst. 4 písm. f) daňového řádu.

Mezinárodní dožadání a lhůta pro stanovení daně

Nástroje mezinárodní spolupráce při správě daní umožňují správcům daně získávat informace od zahraničních daňových orgánů. K této spolupráci dochází ve vztahu k různým druhům daní. U přímých daní jde v případě spolupráce členských států Evropské unie o výměnu informací dle směrnice o správní spolupráci v oblasti daní.[\[3\]](#) Ta v čl. 5 zavádí výměnu informací na žádost, která může spočívat jak v poskytnutí informací, které již má k dispozici, tak v provedení správních šetření, což je i postup transponovaný do § 9 a násl. zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní.[\[4\]](#)

V případě nepřímých daní pak jde typicky o spolupráci na základě přímo použitelných nařízení.[5]

Na tuto možnost správce daně získávat informace nezbytné pro správu daní reaguje i právní úprava lhůty pro stanovení daně. Tato lhůta svým uplynutím zajišťuje neměnnost hmotněprávního vztahu mezi subjektem daně a veřejným rozpočtem.[6] V procesní rovině jejím uplynutím dochází k zániku oprávnění veřejné moci stanovit nebo změnit daň.[7] Ačkoliv jde o lhůtu, která díky svému propadnému charakteru má motivovat správce daně k včasnému a rychlému dosahování cíle správy daní[8], lze ji za splnění zákonných podmínek stavět, prodlužovat i přerušovat. Jedním z důvodů pro stavění lhůty je právě i využití nástrojů mezinárodní spolupráce.[9] Ta neběží po dobu ode dne odeslání žádosti o mezinárodní spolupráci při správě daní až do dne obdržení odpovědi na tuto žádost nebo do dne odeslání oznámení o ukončení mezinárodní spolupráce.[10] Tím má být zajištěno, že čas potřebný k obstarání informací dostupných mimo územní jurisdikci českého správce daně nezkrátí časový prostor pro stanovení daně.

Výluka běhu lhůty po dobu mezinárodního dožádání byla do § 148 odst. 4 daňového řádu doplněna s účinností od 1. 1. 2014.[11] Od počátku se přitom v judikatuře objevují případy, ve kterých se soudy na účelnost mezinárodního dožádání zaměřují, protože jde o úkony v dispozici správce daně. Nejvyšší správní soud judikoval, že k prodloužení lhůty nelze zneužívat úkony, které jsou samoučelné. Odeslání žádosti o mezinárodní pomoc je samostatným úkonem nezávislým na daňové kontrole a není způsobilé stavět lhůtu, pokud bylo učiněno za účelem jejího prodloužení. Jelikož k prekluzi oprávnění stanovit daň se přihlíží z úřední povinnosti[12], musí být z úřední povinnosti posuzována i účelnost mezinárodních dožádání.[13]

Klíčovou otázkou v soudní praxi je, zda konkrétní mezinárodní dožádání bylo účelné a věcně i časově souviselo s konkrétní daní. Pokud ano, má odeslání takové žádosti o mezinárodní spolupráci za následek stavění prekluzivní lhůty pro stanovení daně. Pokud však taková souvislost nebo potřeba chybí, dožádání nemá na běh lhůty vliv. Nejvyšší správní soud v formuloval několik obecných kritérií, podle nichž se účelnost dožádání posuzuje:

- **Objektivní potřeba** – Správce daně musí mít objektivní důvod, proč informace či důkazní prostředky ze zahraničí opatřuje. Typicky jde o případy, kdy je nemůže získat vlastní činností v tuzemsku. Není přípustné, aby správce daně například duplicitně žádal o informace, které si může opatřit sám nebo které mu již jsou k dispozici.
- **Věcná relevance** – Požadované informace se musí týkat podstatných skutkových okolností konkrétní daňové povinnosti[14], která je vymezena konkrétní daní a zdaňovacím obdobím. Nemůže jít o zjevně nadbytečné či nepodstatné otázky nesouvisející přímo s posuzovaným daňovým případem. Není však rozhodující, zda dochází ke zjišťování těchto informací v rámci daňového řízení, nebo mimo něj (například v průběhu vyhledávací činnosti).
- **Nezáleží na výsledku** – Úspěšnost dožádání (zda odpověď přinese nové informace nebo důkazní prostředky) není sama o sobě rozhodující. I pokud zahraniční daňový úřad neposkytne nic nového, nelze z toho zpětně dovozovat neúčelnost – podstatné je, zda samo dožádání mohlo relevantní informace zajistit.

Srovnání vybraných rozhodnutí

Na výše uvedených principech stojí i judikatura správních soudů, která poměrně detailně vymezuje hranice mezi přípustným a nepřípustným využitím mezinárodních dožádání. I přesto jde však vždy o posouzení konkrétních a jedinečných okolností jednotlivých případů.

Jedním z prvních případů, který jasně aplikoval kritérium účelnosti po zavedení § 148 odst. 4 písm. f) daňového řádu, byl rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci R.B.[15] Soud v něm dospěl k závěru, že dožádání adresované do Německa v dané věci nebylo důvodným úkonem způsobilým

stavět lhůtu. Správce daně jej totiž sice odeslal, ale do projednání zprávy o kontrole na něj neobdržel odpověď a neuvedl, proč se tato odpověď stala nepotřebnou. O věci tak byl schopen meritorně rozhodnout i bez informací vyžádaných ze zahraničí.

V rozhodnutí Podravka[16] Nejvyšší správní soud dovodil, že lhůta pro stanovení daně marně uplynula, neboť mezinárodní dožádání slovenských orgánů bylo neúčelné. Správce daně žádost o mezinárodní spolupráci vydal ve vztahu k prokázání uskutečnění plnění. Tato otázka přitom již dříve byla předmětem jeho výzvy k prokázání skutečností vůči daňovému subjektu, který na ni reagoval. Ze správního spisu nevyplývalo, že by správce daně ve vztahu k uskutečnění plnění nabyl jakékoliv pochybnosti, které by potřeboval nad rámec reakce daňového subjektu objasnit cestou mezinárodní spolupráce, ale že naopak o uskutečnění dodávky neměl pochybnosti. Mezi správcem daně a daňovým subjektem tak nebylo sporu, že plnění proběhlo. Za těchto okolností dožádání nemohlo přinést nic nového ani přínosného. Bylo zjevné, že i bez něj by skutkový stav pro rozhodnutí byl dostatečně zjištěn. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že žádost postrádala účelnost a věcnou souvislost s předmětem daňové kontroly a běh lhůty nestavila. Právo stanovit daň proto zaniklo před vydáním dodatečného platebního výměru. Soud též formuloval obecné východisko pro posuzování účelnosti, a to že žádost musí směřovat "ke zjištění nových informací, podstatných pro rozhodnutí ve věci". Není možné duplicitně informace, které má již od daňového subjektu bez toho, aby o nic měl nějaké důvodné pochybnosti.

Naopak rozhodnutí ve věci PAULINE[17] ukazuje, že posouzení účelnosti není lehké. Finanční úřad zde posuzoval DPH u řetězových obchodů a opakovaně si vyžádal informace ze zahraničí ohledně přepravy zboží. Městský soud v Praze[18] dospěl k závěru, že jedno z dožádání (ze dne 21. 2. 2018) týkající se dodávek v roce 2015 nemělo vliv na lhůtu pro zdaňovací období červenec 2014, neboť se podle něj tohoto měsíce netýkalo. Správce daně totiž v textu žádosti o mezinárodní spolupráci dotazoval na transakce roku 2015. Městský soud proto dovodil, že ve vztahu ke zdaňovacímu období červenec 2014 bylo dožádání nadbytečným. Nejvyšší správní soud však toto hodnocení označil za příliš tvrdé. Z obsahu správního spisu vyplynulo, že daná žádost pomohla ozřejmit nejasnosti ohledně splnění podmínek osvobození i u transakcí roku 2015 - konkrétně prokázání přepravy zboží na Slovensko cestou svědecké výpovědi. Informace získané od slovenských orgánů tedy měly přímý význam pro posouzení splnění daňové povinnosti za červenec 2014.

Rizikem účelového rozdělování žádostí o mezinárodní spolupráce se věnoval nedávný rozsudek ve věci SWS.[19] V něm soud posuzoval účelnost mezinárodní spolupráce, která měla sedm kol. Ze správního spisu vyplynulo, že již v okamžiku druhé žádosti měl správce daně k dispozici informace o platbách, které prověřoval sedmým dožádáním. Ačkoliv soud tento postup nepovažoval za účelové prodlužování lhůty pro stanovení daně, postrádal zdůvodnění správce daně o prodlevě mezi zjištěním prověřovaných skutečností a sedmým mezinárodním dožádáním. Správce daně tím získávání mezinárodních dožádání etapizoval. Ačkoliv tak nemusel činit účelově, nepočínal si v souladu s principem rychlosti a sedmé dožádání již nestavělo lhůtu pro stanovení daně.

V rozhodnutí ve věci METALIMEX[20] byla primárně posuzována otázka zapojení do podvodu na DPH při obchodování s kovovým odpadem. I zde daňový subjekt namítal prekluzi oprávnění stanovit daň s odůvodněním, že finanční úřad uměle prodlužoval lhůtu dožádáním vůči zahraničním odběratelům. Nejvyšší správní soud však této námitce nepřisvědčil. Zjistil, že všechna provedená dožádání měla věcný podklad v potřebě odhalit daňový podvod v řetězci obchodů. Správce daně zjišťoval u zahraničních partnerů informace klíčové pro závěr o existenci karuselového podvodu a o vědomé účasti českého plátce v tomto podvodném řetězci. Tyto dotazy tedy jednoznačně souvisely s odhalením podvodu, prokázání podmínek pro odepření odpočtu daně a nebyly tedy samoučelné.

Judikatura Nejvyššího správního soudu se v posuzování účelnosti mezinárodního dožádání zjevně vyvíjela od relativně základního testování účelnosti ke komplexnímu hodnocení včasnosti odeslání

dožádání. Rozhodnutí ve věci R.B. a Podravka akcentují především to, že pro stavení lhůty pro stanovení daně nepostačuje pouhé odeslání žádosti o mezinárodní spolupráci, ale je nezbytné, aby měla atributy účelnosti a věcné souvislosti. Rozhodnutí PAULINE a METALIMEX připomínají, že účelnost nelze zužovat pouze na situace, kdy dožádání bezprostředně vede k doměření daně. Postačí, že v okamžiku odeslání existuje oprávněný předpoklad, že získané informace přispějí ke zjištění skutkového stavu rozhodného pro konkrétní daňovou povinnost. Nejnovější rozsudek ve věci SWS pak na tuto linii navazuje, avšak v kontextu principu rychlosti. Vedle věcné relevance výslovně zdůrazňuje i dimenzi časovou, tedy zda správce daně s dožádáním bezdůvodně neotálel a jen tím uměle nevytvářel delší časový prostor pro stanovení daně.

Závěr

Institut mezinárodního dožádání při správě daní nelze vnímat jako „biankošek“ na prodlužování lhůty pro stanovení daně. Ačkoli zákon dává správci daně možnost požádat o pomoc v zahraničí, judikatura správních soudů související stavení lhůty pro stanovení daně podmiňuje materiálními kritérii účelnosti, věcné souvislosti a včasnosti. Neobstojí-li mezinárodní dožádání v testu těchto podmínek, nebude mít dožádání předpokládané účinky na stavení lhůty pro stanovení daně a dodatečné platební výměry vydané po jejím uplynutí budou nezákonné.^[21] Tento přístup chrání daňové subjekty před možným účelovým nebo liknavým postupem ze strany správců daně a motivuje je k efektivnímu a zákonnému výkonu správy daní.

Na druhou stranu, pokud je dožádání věcně a časově provázáno s příslušnou daní a zdaňovacím obdobím a skutkově relevantními otázkami, nemusí se správce daně obávat využít této cesty. Soudy opakovaně potvrdily oprávnění správců daně spoléhat se na zahraniční informace, jsou-li potřebné pro odhalení daňových úniků či ověření správnosti plnění daňových povinností. Ze strany správce daně je důležité své kroky řádně odůvodnit, resp. dostatečně jasně formulovat samotnou žádost o mezinárodní spolupráci, aby z ní daná souvislost a účelnost byla zřejmá. Současně musí dbát správného načasování, aby nedošlo ke zbytečným prodlevám s odesláním žádosti, ani k „etapizaci“ dotazů, které by se daly sloučit do jedné žádosti.

JUDr. Ondřej Málek, Ph.D.

of counsel v advokátní kanceláři Bříza & Trubač a odborný asistent na Právnické fakultě Univerzity Karlovy

BŘÍZA & TRUBAČ
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ — ATTORNEYS AT LAW

[Bříza & Trubač, s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palladium Praha
Na Poříčí 1079/3a
110 00 Praha 1

Tel.: +420 777 601 114
e-mail: info@brizatrubac.cz

[1] Srov. zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2022, č. j. 3 Afs 24/2021-75, a ze dne 29. 7. 2021, č. j. 2 Afs 39/2020-56.

- [2] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2025, č. j. 1 Afs 170/2025-49.
- [3] Směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. 2. 2011 o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS, ve znění pozdějších změn a oprav.
- [4] Zákon č. [164/2013](#) Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [5] Nařízení Rady (EU) č. 904/2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty, ve znění pozdějších změn a oprav. Nařízení Rady (EU) č. 389/2012 o správní spolupráci v oblasti spotřebních daní, ve znění pozdějších změn a oprav.
- [6] Srov. důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona daňový řád, sněmovní tisk 685, 5. volební období (2006-2010), s. 98.
- [7] ALEXA, Karel. Lhůty při správě daní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 153.
- [8] Nález Ústavního soudu ze dne 11. 1. 2007, sp. zn. II. ÚS 493/05.
- [9] Ust. § 148 odst. 4 písm. f) zákona č. [280/2009](#) Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] LICHNOVSKÝ, Ondřej, ONDRÝSEK, Roman, et al. Daňový řád. Komentář. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2024, s. 669-670. ISBN 978-80-7400-959-4.
- [11] Část dvanáctá bod 29. zákonného opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů. K tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2017, č. j. 10 Afs 206/2017-39.
- [12] Nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2008, sp. zn. III. ÚS 1420/07. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2009, č. j. 1 Afs 145/2008-135. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 8. 2005, č. j. 5 Afs 114/2024-71.
- [13] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2023, č. j. 4 Afs 48/2023-40.
- [14] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2022, č. j. 3 Afs 24/2021-75.
- [15] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2021, č. j. 2 Afs 39/2020-56.
- [16] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2022, č. j. 3 Afs 24/2021-75.

[17] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2023, č. j. 4 Afs 48/2023-40.

[18] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2023, č. j. 11 Af 23/2021-91.

[19] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2025, č. j. 1 Afs 170/2025-49.

[20] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2024, č. j. 3 Afs 186/2023-57.

[21] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2022, č. j. 3 Afs 24/2021-75.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Aktuální judikatura k holdingovým strukturám](#)
- [Exkluzivita má svou cenu. NSS se vyjádřil k nájemnému mezi spojenými osobami](#)
- [Daňové změny a novinky 2026: Nová pravidla pro zaměstnanecké opce a benefity i změny v DPH u nemovitostí](#)
- [Společníci by neměli fakturovat své společnosti](#)
- [Do 5 milionů EUR bez prospektu cenných papírů - novela ZPKT!](#)